

NEM OKTATÓ, HANEM TEHETSÉGGONDOZÓ

CZAKÓ ZSOLT EGÉSZ EMBEREI

Nemzeti ünnepünk alkalmával idén tavasszal Ferenczy Noémi-díjat vehetett át Czako Zsolt grafikusművész, a Széchenyi István Egyetem Művészeti Kar Design tanszékének oktatója. A londoni Thames and Hudson kiadónál megjelent album szerint világ 37 legizgalmasabb kísérletező tervezői közé válogatott alkotóval készített interjúból az is kiderül, hogy...

SZÖVEG: BAUDENTISZTL FERENC

A második évfolyamát zárja egyetemünkön a Design tanszék, amelynek életre hívásában a kezdetektől számítottak Czako Zsolt szakértelmére.
– U. Nagy Gábor tanszékvezető hívására mondtam igent. Több szempontból is úgy éreztem, hogy érdemes lesz Budapestről Győrbe járnom. Részben azért, mert a kollégák többségét ismertem, a személyük számomra garanciát jelentett. Aztán amiatt is, mert a felvázolt program számomra meggyőző volt. Harmadrészt

sokat és a fővároshoz viszonyított értékrendi különbségeket. Erre példa, hogy Budapesten kívül máshogy szerveződnek a közösségek, amelyek ennek köszönhetően máshogy is tudnak erősödni. Itt másfajta alkotói légkör jön létre, ráadásul nem lehet kizárólag csak szakmai fejlődésről beszélni, ugyanis a növendékek egy nagyon érzékeny és fogékony életkorban vannak, így a személyiségük is most formálódik. Épp ezért olyan fontosak a közösségek, a párbeszéd, a műteremhangulat, ahol egymásra is hatással vannak. Magamra egyébként nem is oktatóként gondolok, hanem inkább tehetséggondozóként, mivel megpróbálom a növendékekből a felszínre segíteni, ami pozitív, ami jó.

Szerintem ennek az iskolának egyik feladata, hogy tágítsa a szabad gondolkodás határait, megismerjük a világot és benne persze magunkat is. Nem szakbarbárokat szeretnék képezni, hanem olyan embereket, akik a világot összefüggésekben látják, s akik képesek lesznek önálló véleményalkotásra, az árnyalt és differenciált gondolkodásra. Ennek a szemléletnek az alapjait Pécsről hoztam. Lantos Ferenc festőművész és felesége, Apagyi Mária zongoraművész, zenepedagógus a zenei és vizuális művészeti oktatás integrált rendszerét dolgozta ki. Erre alapozva indítottak 1968-ban egy, a többihez képest egészen más szemléletű művészeti iskolát, melyben nem

Itt másfajta alkotói légkör jön létre, ráadásul nem lehet kizárólag csak szakmai fejlődésről beszélni, ugyanis a növendékek egy nagyon érzékeny és fogékony életkorban vannak, így a személyiségük is most formálódik. Épp ezért olyan fontosak a közösségek, a párbeszéd, a műteremhangulat, ahol egymásra is hatással vannak. Magamra egyébként nem is oktatóként gondolok, hanem inkább tehetséggondozóként, mivel megpróbálom a növendékekből a felszínre segíteni, ami pozitív, ami jó.

pedig, mert a saját tapasztalatainkra és elgondolásainkra a nulláról lehetett felépíteni egy, a többitől eltérő művészeti képzést. Győrött nem játszott szerepet a múlt öröksége, ami persze lehet pozitív, hiszen építhet a hagyományokra, ugyanakkor teherként is jelentkezhet, hiszen nehezebben újulhat meg az oktatás szellemisége. Esetünkben csak rajtunk, az oktatókon, s persze a hallgatókon múlik, hogy milyen képzést építünk. Az mindenesetre több mint biztató, hogy az első évhez képest, amikor még kizárólag az oktatók múltja jelenthette a hívó szót, a második évre sokszoros volt a túljelentkezés a képzésünkre. Feltételezem, hogy jól csináljuk, ugyanis idén már egy nappal hosszabb, négynapos felvételt kell szerveznünk, annyian szeretnének nálunk tanulni.

Czako Zsolt szerint a győri képzés egyik nagy előnye, hogy sokkal személyesebb tud lenni. – Pécsről származva nagyon fontosnak tartom a vidéki hatá-

A Design tanszéken építőművész, formatervező és tervezőgrafika szakra jelentkezhetnek a hallgatók, akik az ország minden részéről, de még a határon túli magyarok területekről is érkeznek.

– A három alapszak mellett rendkívül fontosnak tartjuk az elméleti képzést. Ezeknek együtt kell tudással összeállva megadni a szakmai alapokat. Az integrált gondolkodást erősítő szervezünk közös órákat, közös feladatokat. Egyrészt, hogy bepillantást nyerve egymás szakterületére, de nem is ez az igazán fontos, hanem az a tapasztalat, hogy megtermékenyítő tud lenni, amikor külső szem lát egy helyzetet, egy megoldandó problémát. Éppen ezért, inkább közös gondolkodáson alapuló alkotói együttlétként fogom fel az órát, ami helye van irodalomnak, megjelenik a tér, a zene, s még az illat is, holott alapvetően vizualitásról beszélgetünk.

feltétlenül művészeket akartak képezni. Persze, akiben megvolt a tehetség, azt tovább segítették a pályáján, de ők elsősorban látni és hallani akarták megtanítani a fiatalokat. Moholy-Nagy László szavai szerint nem „szellemeket” szerettek volna képezni, hanem mély és széles tudás átadására törekedve egész embereket. A vizualitáson, a zenén és a természet megfigyelésén keresztül magyarázták és értelmezték a világot, ezt a szemléletet próbálom a magam tapasztalataival kiegészítve tovább vinni és tovább adni. Mind a mai napig nagyon megtisztelőnek érzem, hogy annak idején Lantos Ferenc hívására két és fél évig az iskolájukban lehettem, fotót taníthattam, miközben én magam is rengeteget tanultam, változtam és Feri árnyékában fejlődhettem.

Miközben nem sokon múlt, hogy Czako Zsolt élete gyermekkorban más irányt vegyen.

– Édesanyám ugyan gyönyörűen festett, számára ez megmaradt a hobbinál, ám azt semmiképpen sem szerettem volna, ha bármilyen művészi pályát választok. „Rendes szakmát” szánt nekem, ezért végeztem el Pécsen a Zipernowsky Károly Gépészeti Szakközépiskolát. Ám később Molnár Tamás grafikusművész barátom által beleszerettem a betűkbe, a tipográfiába, onnantól ennek bűvöletében alkotok.

Aztán szépen sorban jöttek a megrendelések, vagy inkább ugrásszerűen. – Még bőven pályakezdő voltam, amikor beajánlottak Friderikusz Sándorhoz, aki a produkciós cégének arculatához keresett tervezőt. Ő bízott bennem, a feladat megoldása jól sikerült, így később a Másképpen beszélgetek című műsorához is engem kért fel, majd évtizedek elteltével Sándor ismét megtalálta, így a podcastjének emblémáját és

főcímét is én terveztem. Szívesen emlékszem vissza a kereskedelmi televíziózás magyarországi indulására is, mert akkoriban terveztem a Magyar Televízió két csatornájának logóját és arculati alapelemeit. Előzménye, hogy az MTV negyvenedik születésnapjára Asbót Kristóffal együtt készítettünk negyven darab kisfilmet, amit nem mellesleg tananyagként – úgy tudom – azóta is oktatnak a prágai filmművészeti

egyetemen. Ezt követően történt, hogy az MTV vezetősége felkért az arculat megtervezésére. 29 évesen, a pályám elején kaptam ily módon egy olyan felkérést, amiért azóta sem tudok elég hálás lenni. Persze ezzel nem csupán lehetőséget, de felelősséget is kaptam. Később olyan feladatokat is elnyertem, mint a Köztársasági elnök és hivatala arculattervezése, vagy Pécs2010 – Európa Kulturális Fővárosa vizuális megjelenítése, avagy a Mindentudás Egyeteme 2.0 arculata, hogy csak néhányat említsek...

Stúdiója reklámokat nem, kizárólag kulturális munkákat, identitásépítő arculati feladatokat, színházi látványokat készít. Dolgozni önállóan és csapatban is szeret.

– Többször dolgozom építésszel, akikkel nagyon jól tudok együtt gondolkodni, alkotni. Itt az egyetemen szintén tanító Karácsony Tamással, valamint Pelényi Margittal is több munkán dolgoztunk együtt. Tamással most éppen

egy történelmi kiállítást hozunk létre Székesfehérváron. Ebben az összetett és izgalmas feladatban azon mosolygok, hogy ez lenne a sötét középkor? Ugyan már, hihetetlenül gazdag és sokrétű. Ahogy Czakó Zsolt eddigi pályafutása is, amelyet jutalomjátékként él meg. S közben nem csupán hazai viszonylatban, de nemzetközi szinten is ismert és elismert szakembernek számít. Ezt jól jelképezi, hogy a design fővárosának számít Londonban a vizuális kultúra jövőjét meghatározó sztárgrafikusok közé őt is beválasztotta a Thames & Hudson kiadó szaktekintélynek számító szerkesztője. Teal Triggs azoknak az egyedi, művészi szellemben készült munkáknak és alkotóknak szánt egy-egy fejezetet, amelyek a legnagyobb hatással lehetnek a kortárs vizuális nyelv fejlődésére. Így került a világ legizgalmasabb 37 tervezője közé Czakó Zsolt is.

– Nem sokon múlt, hogy a The Typographic Experiment című könyvből ki-maradjak, mivel később olvastam az e-mailt. Gondoltam, veszténivalóm már nincs, csak elküldtem a szerkesztőnek a legfrissebb munkáim közül néhányat. Ezt látva leállították a könyv nyomdai munkálatait, hogy én is bekerülhessek a kiadványba, mely nemzetközi téren különleges elismerésnek számít. ■

Közös gondolkodáson alapuló alkotói együttlétként fogom fel az óráimat, amiben helye van irodalomnak, megjelenik a tér, a zene, s még az illat is, holott alapvetően vizualitásról beszélgetünk. Szerintem ennek az iskolának egyik feladata, hogy tágítsa a szabad gondolkodás határait, megismerjük a világot és benne persze magunkat is. Nem szakbarbárokat szeretnék képezni, hanem olyan embereket, akik a világot összefüggésekben látják.

